

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“

РЕЦЕНЗИЯ

на представените трудове за участие в конкурс за академичната длъжност **ПРОФЕСОР**, по научната специалност **Икономика и управление (Усъвършенстване на управленската дейност на ръководителя)**, в област на висше образование **3. Социални, стопански и правни науки, в професионално направление 3.7. Администрация и управление, обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски“ в ДВ., бр. 42 от 12.05.2020 г.**

Рецензент: проф. д-р Манол Николов Рибов, УНСС

Кандидат: доц. д-р Милена Кирилова Филипова, ЮЗУ „Н. Рилски“-Благоевград

Рецензията е изготвена на основание на Заповед № 977/03.07.2020 г. на Ректора на ЮЗУ „Н. Рилски“, Благоевград и Решение на ФС на Стопански факултет Протокол № 9/30.06.2020 г. Съдържанието ѝ е съобразено с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото приложение (ППЗРАСРБ) и Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Н. Рилски“. В структурно отношение рецензията е съставена от осем части със заключението. В тях освен информация за кандидата, за количествената и качествена оценка на научната продукция и учебно - преподавателската дейност, е дадена също така оценка на научните приноси на кандидата и са направени критични бележки и препоръки.

1. Персонална характеристика на кандидата

Доц. д-р Милена Филипова е единствен кандидат по обявения конкурс. От направената проверка по представените материали за конкурса нарушения в процедурата не са констатирани. Спазени са изискванията на чл. 29 (1), 29б (2), т. 1 и т. 2 от ЗРАСРБ и чл. 60(1), чл. 61 (1)(2), т. 1 и т. 2 от ППЗРАСРБ. Взети са под внимание и указанията, дадени в Правилника за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Н. Рилски“-Благоевград.

Участникът в конкурса е роден на 04.01.1972 г. **Средното си образование** придобива в гр. Благоевград (1986 г. – 1990 г.), завършвайки Математическа гимназия. **Висшето си образование** получава в Стопанска академия „Д. Ценов“- Свищов, където през 1996 г. се дипломира в специалност „Финанси“.

От м. октомври 1996 г. след успешно издържан конкурс Милена Филипова работи като **редовен асистент** към катедра „Мениджмънт и маркетинг“ на Югозападен университет “Н. Рилски”- Благоевград, след което последователно е преназначена за **старши асистент** (1999 г.) и за **главен асистент** (2004 г.). През 2007 г. ѝ е присъдена образователната и научна степен **„доктор“** по научната специалност „Икономика и управление“. От 2010 г. до настоящия момент е координатор по програма „Еразъм“ на Стопанския факултет на ЮЗУ „Н. Рилски“.

През 2011 г. получава академичната длъжност **„доцент“** по научната специалност “Икономика и управление (Управление на предприятието)” в Югозападен университет “Н. Рилски”. През 2016 г. е избрана за **Ръководител на катедра „Мениджмънт и**

маркетинг“ в Стопанския факултет на Югозападен университет „Н. Рилски“. Общият стаж на кандидата в катедра „Мениджмънт и маркетинг“ на ЮЗУ е 23 години (1996-2020 г.), а стажа като доцент - 9 години (2011-2020 г.).

Доц. Милена Филипова е **специализирала в различни университети на Европейския съюз**. По-важните ѝ специализации са в: Института за политически и административни науки в Университета в Краков, Полша (2019 г.); катедра „Бизнес администрация“ на Образователния технически институт в Централна Македония, Серес, Гърция (2017 г. и 2015 г.); Икономическия факултет на Университета по екология, Букурещ, Румъния, (2013 г.); Академия Истрополитана Нова, Братислава, Словакия (2011 г.); катедра „Бизнес администрация“ на Университета за икономически и социални науки „Македония“, Солун, Гърция (2005 г.).

Милена Филипова има две **международни научни награди** през 2012 г. на Международно изложение на научни и методически издания в Русия и през 2014 г. на Международно изложение на издания по мениджмънт и икономика в Русия.

Милена Филипова е **член на национални и международни научни организации**: член е на УС на Съюза на икономистите в България; директор е на програма „Антикризисно управление на икономиката“ в Българска камара за образование, наука и култура; член е на Съвета по туризъм към Община Благоевград; член и един от учредителите е на Камарата на преподавателите от висшето образование; член е на Асоциацията на преподавателите по икономика и управление; член е на Международната асоциация за устойчиво развитие; член е на Македонско сдружение за маркетинг „Маркетинг“- Скопје; член е на Society for Intercultural Education, Training and Research – Europe; член е на Rhetoric Society of Europe (RSE).

Кандидатът за професор е **член на редколегии на чужди и български научни списания**. Сред тях правят впечатление: зам. главен редактор на сп. „Предприемачество“, УИ „Н. Рилски“, Благоевград; член е редакционната колегия на сп. „Икономика и управление“, УИ „Н. Рилски“, Благоевград; сп. „Пирински книжовни листи“, ЧВУ – „Колеж по туризъм“, Благоевград; Journal Production engineering archives, Poland; Economic Processes Management: International Scientific E-Journal, Ukraine; Scientific Journal "Ekonomika" Society of Economists, Nis, Serbia; Scientific Journal MIND, Poland; FIRMS's International Journal of Economics and Management Studies, India; (ASEJ) Scientific Journal of Bielsko-Biala School of Finance and Law, Poland; Revista Europa del este Unida, Chili. Милена Филипова е рецензент на 27 научни трудове в областта на управлението, конкурентоспособността, маркетинга и туризма, като един от тях е международна монография, публикувана във Великобритания.

Милена Филипова владее писмено и говоримо английски и руски език. Тези знания и умения в много отношения подпомагат нейната преподавателска дейност. Кандидатът се ползва с добро име между колеги и студенти. Той също така поддържа контакти със специалисти от практиката.

2. Количествена характеристика на научната продукция.

За участие в конкурса кандидатът е представил 7 монографии, 4 статии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни, 25 статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове, 3 учебника и учебни помагала или общо 39 публикации с общ обем 1155 страници. Те се приемат за оценка, с изключение на

публикация с № 4, тъй като в съдържанието ѝ се констатира тематично несъответствие с тематиката на конкурса.

Приетите публикации по вид, брой и обем са както следва:

Таблица 1. Публикации, представени по качествени и количествени признаци.

№	Вид на публикацията	Авторство				Номерация на публикациите (№, №)	Публикации на чужд език		Общо	
		Самостоят.		В съавт.			Англ. (№,№..)	Руски (№,№..)	Публ. бр.	Стр. бр.
		бр.	стр.	бр.	стр.					
1	Монографии	2	503	5	120	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7	3, 4, 7	-	7	623
3	Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни	2	12	2	21	11, 12, 13, 14	11, 12, 13, 14	-	4	33
4	Статии и доклади, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове	21	166	4	40	15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39	6, 18, 25, 26, 31, 32, 33, 38, 39	34, 35	25	206
5	Учебници и учебни помагала	2	200	1	93	8,9,10	-	-	3	293
	Общо	27	881	12	274				39	1155

Публикациите на кандидата са рецензирани от хабилитирани преподаватели предимно от Югозападния университет и Университета за национално и световно стопанство. Те са отпечатани в университетски издателства и са популяризирани, най-вече чрез обичайните канали на книгоразпространението. За по-голямата част от трудовете на кандидата, участието на авторите е отбелязано в самите публикации, а за тези от тях, за които това не е направено е представена разделителна декларация.

Кандидатът е **цитиран 46 пъти** от други автори. От тях 7 пъти е цитиран в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази, 7 пъти е цитиран в монографии и колективни томове с научно рецензиране, 32 пъти е цитиран в нереперирани списания с научно рецензиране.

3. Оценка на основния научноизследователски труд

Актуалността на темата на основния монографичен труд на кандидатката е безспорна. В преследване на по-голяма ефективност и повишаване на конкурентоспособността, фирмите все повече се обръщат към неосезаемите и

нетрадиционни активи, между които можем да наредим управленския капацитет и управленските компетенции на ръководителя. Кандидатката добре е обосновала актуалността, както от гледна точка на неговата значимост за националната икономика, така и от гледна точка на състоянието на изследователския проблем в съвременната литература и логически е извела основните проблеми, които са предмет на изследване в монографията.

Предметът, обектът и целта са коректно формулирани. Определените *седем изследователски задачи* очертават последователните стъпки, които прави авторката за осъществяване на поставената основна цел. Авторската позиция навсякъде е подкрепена с твърдения, които ясно очертават застъпването от нея становища по отношение на изследвания проблем.

Рецензията е отпечатана в обем 319 страници, от които основният текст е 299 страници, а останалите 20 страници са съставени от справка за използваната литература и приложения.

За целите на хабилизацията кандидатката е използвала 169 информационни източника. Българските автори са *подобаващо представени*. Използваната литература съдържа основните класически и модерни теории в определената научна област. Тя е разнообразна, достатъчна и определено фокусирана към изследвания научен проблем, *уместно и коректно използвана*, което е свидетелство за *етичност* на кандидатката и нейната *добра литературна осведоменост*.

Структурата на хабилизацията като цяло е логично изградена и добре балансирана по глави и параграфи.

Научните проблеми са прецизно формулирани, а позициите на авторката - аргументирано изложени. Използвани са множество фигури, които способстват за по-лесното вникване в темата и визуализират резултатите от проведеното от авторката изследване.

Монографията е структурирана в *три глави, увод и заключение*.

Обектът и предметът на основния хабилизацията на кандидатката е тясно свързан с нейни предишни научни изследвания и публикации – ръководството, неговите проявления, роля, формиране и значение за развитието на организациите.

В *Първа глава* авторката разкрива значението на ръководството за резултатността на организациите. В монографичния труд се прави сравнителен анализ на различните изследвания в областта на ръководството. Ясно се разграничават същностите на мениджъра и на ръководителя, като става ясно защо не всеки мениджър може да стане и още повече – да бъде приет за успешен ръководител. Изследвани са и са установени виждането и нагласата на мениджърите в българските предприятия във връзка с начините и подходите за преодоляване на потребността от добри ръководители в предприятията в България, необходимите управленските компетенции на ръководителя, стиловете на ръководство и отношението към екипната дейност. Авторката застъпва идеята, че подходът за изграждане на ефективни ръководители вътре в организацията има определени предимства пред този за наемането им отвън, но за съжаление направеното проучване сред български мениджъри показва, че този подход се подценява. Изследвани са и са установени най-ефективните управленски стилове на мениджърите в българските предприятия. Изяснена е ролята на ръководителя за ефективността на предприятието. Разкрита е връзката между оптимизиране на ръководната дейност, ефективните екипи и мотивацията в управлението.

Втора глава е посветена на управленските компетенции, условията за тяхното формиране, развитие и реализация. Обоснована е необходимостта от разработването на концептуален модел, описващ структурата и компонентите на управленските компетенции на ръководителя, който предлага възможности за развитие. Разработен е модел за развитие на управленските компетенции на ръководителя. Особено място в този модел е отделено на Аз-концепцията, включваща редица елементи като самооценката на лидера за самия себе си, неговата представа за това как трябва да изглежда, отношението му към основни ценности, отношенията му към другите, убеждения, оценки, поведение. Тези аспекти са много важни за изграждането на един лидер, но те не са по-важни и от оценката на другите за него, т.е. от верификацията на Аз-образът. Тази глава без съмнение представлява определен интерес за читателя, тъй като не само прави обзор на съществуващите изследвания по отношение на Аз-концепцията за лидерството, но и ги доразвива, чрез определяне на мястото ѝ в общия структурен модел за изграждане на ръководителя.

Трета глава разглежда имиджа на ръководителя, като негов интегриран образ във възприятието на последователите. Определени са нивата на целите при формирането на имиджа. Идентифицирани са основните компоненти на имиджа на ръководителя в предприятието. Отделено е внимание на значението на харизмата на лидера и се разглеждат стратегическите подходи за формиране на имиджа му. Определени са критериите за оценка на имиджа на ръководителя в предприятието и е направена оценка на имиджа на конкретни ръководители от практиката. На основата на получените резултати от оценката на имиджа са предложени подходи за формиране на имиджа на ръководителя в предприятието. Съществен принос на монографичния труд са предложените насоки за развитие на управленските компетенции на ръководителя, като са определени възможните направления за развитие на структурните компоненти на модела за развитие на управленските компетенции на ръководителя.

Монографията има *заклучение*, което обобщава основните идеи на авторката. Въпреки това, след всяка точка от съдържанието на научния труд има изводи, което улеснява читателя при оформянето на неговата крайна представа за умозаклученията, извлечени от представените факти и обстоятелства.

Най-общо постигнатите от кандидатата научни приноси в монографичния труд са както следва:

1. Определени са съвременните тенденции в управленската дейност. Идентифицирани са ключовите управленски операции на ръководителя.

2. Диагностицирани са и са класифицирани компетенциите на ръководителя в предприятието по функционален признак. Разработен е модел за развитие на компетенциите на ръководителя в предприятието, като са открити неговите основни елементи.

3. Проучено е и е установено отношението на служителите и мениджърите в българските предприятия във връзка с ефективното ръководство, компетенциите на ръководителя, ръководните стилове и екипната дейност.

4. Идентифицирани са основните компоненти на имиджа на ръководителя в предприятието. Определени са критериите за оценка на имиджа на ръководителя.

5. Направена е оценка на имиджа на конкретни ръководители от практиката. Предложени са подходи за формиране на имиджа на ръководителя в предприятието.

Въпреки безспорните достойнства на монографичния труд, в процеса на запознаването ми с него се натъкнах и на някои слабости. Без да им отдавам особено значение, ще си позволя да направя следните критични бележки:

1. Не е направена отчетлива разлика между имидж на ръководителя и репутация, както и между компетенции и качества на ръководителя.
2. Авторката би могла да посочи освен предимствата на подхода за изграждане на успешни ръководители вътре в организацията, също така и трудностите, свързани с прилагането на този подход.
3. Би било добре да се изследва мнението на служителите и мениджърите в българските предприятия за ефективното ръководство, компетенциите на ръководителя, ръководните стилове и екипната дейност след определен период от време, което би дало ново развитие и устойчивост на разработката.

Посочените критични бележки не са от съществено значение за крайната оценка на хабилитационния труд. Те не намаляват значението на изтъкнатите вече научни и научно-приложни приноси.

4. Оценка на публикациите несвързани с основния научноизследователски труд

Освен основния научноизследователски труд за участие в конкурса, доц. д-р Милена Филипова е представила и други публикации, включващи 6 монографии, 4 статии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни, 25 статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове, 3 учебника и учебни помагала. Анализът на тематичната насоченост на тези публикации ми дава основание да ги обособя в две групи.

1. Организационно ръководство № 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 36
2. Управление и развитие на човешкия фактор в организацията № 4, 10, 16, 21, 26, 31, 34, 35, 37, 38, 39.

Голямата част от научни трудове на Милена Филипова, с които кандидатства за придобиване на академичната длъжност „професор“ са посветени на управленската дейност на ръководителя. В това отношение не прави изключение и монографичен труд под № 2 „Компетенциите на ръководителя в предприятието“. В него авторката по-подробно разглежда теоретичните постановки за управленската дейност, като акцентира върху значението на управленските компетенции на ръководителя за подобряване на ефективността на предприятието.

Същата е темата на монографичен труд под № 6, в която кандидатката участва с глава 15 „Креативният лидер“. Тя е посветена на креативността, необходимите елементи за креативност и на методите и технологиите за креативното мислене и креативния мениджмънт за колективно търсене на нови идеи

Труд под № 10 (учебник, 111 стр.) разширява обекта и предмета на научните изследвания на авторката, като засягат и въпроси, свързани с управлението на човешките ресурси. На проблемите на корпоративната култура е посветена втора глава на монографичния труд под № 6, разработена от кандидатката.

По-различна е темата на монографичен труд под № 7, в която кандидатката участва с осемнадесета тема: „Повишаване на конкурентните предимства на компанията чрез информационно осигуряване и подпомагане“. Тя е посветена на изучаването на

възможностите за повишаване на конкурентоспособността на предприятието чрез информационно осигуряване и подпомагане. В нея се акцентира върху информационната осигуреност на фирмите като най - важната предпоставка за вземане на целесъобразни управленски решения.

В обхвата на темите и проблемите – обект на научните интереси на Милена Филипова са още корпоративните стратегии, предприемачеството, глобализацията, конкурентоспособността.

Обобщавайки **научните приноси** на кандидатката бих могъл да ги представя както следва:

1. Извършен е анализ въз основа на който е разработен модел за развитие на компетенциите на ръководителя и е определено тяхното въздействие върху усъвършенстването на управленската дейност
1, 2, 5, 22, 24, 25, 26, 30, 32, 33
2. Проучено е и е установено отношението на служителите и мениджърите в българските предприятия във връзка с ефективното ръководство, компетенциите на ръководителя, ръководните стилове и екипната дейност.
1, 3, 10, 11, 28, 29
3. Определени са основните компоненти на имиджа на ръководителя в предприятието и е извършена оценка на имиджа на ръководителя и са предложени подходи за изграждането на този имидж.
1, 5, 23, 27
4. Изследвана е спецификата на управлението на човешките ресурси в туризма и е установена връзката и зависимостта между отделните елементи на системата за управление на човешките ресурси в туризма.
10, 11, 12, 18, 21, 34, 35, 37, 38, 39

Независимо от безспорните постижения в някой от публикациите на Милена Филипова се констатираха и редица пропуски от формално и съдържателно естество, които намирам за уместно и нужно да посоча:

1. В отделни публикации (№ 6) се забелязва, че изведените от кандидата обобщения и насоки са непълни, макар в общия случай да са добре обосновани и практически обвързани.

2. Отделни публикации (№ 3 и № 5) на кандидата биха придобило по завършен вид и застъпваната в тях теза би се възприела по-добре, ако резултатите от изследванията бяха представени таблично, графично или с други измерими нотации.

3. В отделни публикации (№ 6 и № 15 на фона на добре обоснованите предложения за усъвършенстване на практиката, направените от кандидата изводи и обобщения имат фрагментарен характер.

4. В някой публикации предложените идеи, представляващи добра основа за извеждане на значими за теорията и практиката обобщения, са подценени от кандидата и не са развити в същите в същите или други публикации. (№ 13 и № 14)

Направените критични бележки в никакъв начин не омаловажават безспорните научни достойнства на оценените научни трудове на кандидатката. В преобладаващата си част, изследваните от нея проблеми се отличават с ясно формулирана теза, задълбочени проучвания и постигнати конкретни резултати с полезни за науката и практиката

теоретични обобщения, изводи и препоръки. Кандидатката проявява необходимата научна коректност. Във всички свои научни трудове точно е посочила използването на чуждите литературни източници. От публикациите се вижда, че кандидатката е много добре запозната с литературата и научните достижения в областта на управлението и управленската дейност на ръководителя. Това ѝ е дало възможност да открие някои от нерешените и частично решени проблеми, да ги изследва и да предложи подходящи за тях решения. В научноизследователската дейност на кандидатката има приемственост и последователност. Тя притежава определен афинитет и способност за тясно свързване на научните изследвания с практическата им приложимост. Видим е стремежът получените резултати научните знания да се довеждат до работни концепции, подходи и методи.

5. Оценка на резултатите от участието на кандидата в научно-приложни разработки и проекти.

Доц. Милена Филипова е участвала като ръководител или член на екипа по изпълнението проекти и експерт в три международни и два национални проекта, представени в таблица 2.

Таблица 2. Научно-приложни проекти

№	Наименование на проекта	Финансираща организация	Заемана длъжност	Период
1	Проект „Common Religious Cultural Pathways“, с абревиатура CORECT	Програмата за Европейско териториално сътрудничество Гърция-България 2007- 2013	Ръководител на екипа по изпълнението на проекта	април 2011 – април 2013 г.
2	Проект „Местни продукти и фестивали и туристическо развитие в трансграничното сътрудничество Гърция-България“, абревиатура LOFT	Програмата за Европейско териториално сътрудничество Гърция-България 2007- 2013	Член на екипа по изпълнението на проекта	май 2013 – юли 2015 г.
3	Проект „Cross Border Implementation of innovative cost cutting technologies“, абревиатура CROSSINNOCUT	Програмата за Европейско териториално сътрудничество Гърция-България 2007- 2013	Експерт финансови и стопански анализи и финансов мениджър на проекта	април 2011– май 2013 г.
4	Проект BG051PO001-3.3.07-0002 “СТУДЕНТСКИ ПРАКТИКИ”	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси	Академичен наставник	2014-2015
5	Проект № BG0501PO001-0037 Модел за взаимодействие за повишаване пригодността за реализация на студентите от Стопанския факултет при ЮЗУ “Н. Рилски”-Благоевград и представители на бизнеса от Благоевградски регион в контекста на динамичен пазар на труда	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“	Член на екипа по изпълнението на проекта	февруари 2014 г. – март 2015 г.

От наличната информация е видно, че посочените в таблицата проекти са приключили. Един от проектите „Cross Border Implementation of innovative cost cutting technologies“, финансиран по Оперативна програма за Европейско териториално сътрудничество Гърция-България 2007- 2013 е определен за „Добра практика“ на програмата Гърция-България.

6. Ръководство на дипломанти и докторанти.

За периода 2011 г. – 2020 г. доц. Милена Филипова е **научен ръководител** на шест докторанта, от които един чуждестранен. Трима от тях успешно са защитили дисертационните си трудове, а останалите понастоящем разработват своите докторски работи. Кандидатът осъществява **научно ръководство** на студенти, както и подпомага подготовката им за участие в студентски научни сесии, конференции и симпозиуми.

7. Учебно-преподавателска дейност

Кандидатът, изнася **лекции** пред студенти от професионално направление 3.7. „Администрация и управление“ и 3.8. „Икономика“ в ЮЗУ „Неофит Рилски“ в Катедра „Мениджмънт и маркетинг“ по дисциплините: „Управленски решения“, „Антикризисно управление на предприятието“, „Международен бизнес“, „Лидерство и лидерски компетенции“, „Мениджмънт в глобална среда“. От справките за **учебната натовареност** на кандидата се вижда, че **общата му аудиторна натовареност за 2020/2021 г.** за редовна и задочна форма е 540 часа.

Милена Филипова е участвала в **преподавателски обмен по програма Еразъм+** и е изнесла лекции в Университета в Острава, Чехия (2012); в Университета в Биелско Биала, Полша (2017); в Университета Деусто в Билбао, Испания (2018) и Университета в Авейро, Португалия (2019). Извън програма Еразъм+ през 2017 г. е изнесла лекции в Университета в Суми, Украйна.

Заключение

От направената проверка на представените материали за конкурса нарушения в процедурата не са констатирани. Спазени са изискванията на чл. 29 (1), 29б (2), т. 1 и т. 2 от ЗРАСРБ и чл. 60(1), чл. 61 (1)(2), т. 1 и т. 2 от ППЗРАСРБ.

Въз основа на запознаването с документите на кандидата по конкурса и оценката на представените от него публикации, могат да бъдат направени следните изводи:

1. В конкурса той е единствен кандидат;
2. Притежава образователната и научна степен доктор;
3. Заема академичната длъжност „доцент“ във висшето училище, обявило конкурса;
4. Осигурена му е необходимата аудиторна и извънаудиторна заетост;
5. Кандидатът има публикувани учебници по преподаваните от него основни дисциплини;
6. Чете профилиращи дисциплини, които са пряко свързани с конкурса;
7. Осъществил е научно ръководство на шест докторанта, трима от които успешно са защитили дисертационните си трудове и трима, които разработват понастоящем докторската си работа;
8. Осъществил е научно и практическо ръководство на студенти;

9. Представена е и приета за оценка достатъчна по обем, несвързана с първата хабилитация, научна продукция включваща 39 научни труда, в т.ч. 7 монографии, 4 статии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни, 25 статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове, 3 учебника и учебни помагала с общ обем 1155 страници;

10. От представените за рецензиране научни публикации 18 са публикувани в чужбина;

11. Документирани са 46 цитирания на кандидата от други автори, 7 в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази, 7 в монографии и колективни томове с научно рецензиране, 32 в нереферирани списания с научно рецензиране;

12. В своята съвкупност, рецензираните публикации съдържат съществени научно-приложни резултати и теоретични обобщения и решения на проблеми в областта на управленската дейност на ръководителя, които съответстват на съвременните постижения и представляват подчертано значим оригинален принос в науката.

Общата ми оценка по критериите и показателите за учебната и научноизследователската дейност показва, че доц. д-р. Милена Кирилова Филипова отговаря на чл. 29, 29б. от ЗРАСРБ и чл. 60, чл. 61 от ППЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „професор“ в професионално направление 3.7. Администрация и управление, научната специалност Икономика и управление (Усъвършенстване на управленската дейност на ръководителя).

София
07.08.2020

Рецензент:.....
/проф. д-р Манол Рибов/

“NEOFIT RILSKI” SOUTHWEST UNIVERSITY

REVIEW

of works presented for participation in a competition for the academic position of PROFESSOR, in the scientific speciality of Economics and Management (Improvement of Leader’s Managerial Activities), in the higher education area 3. Social, Economic and Law Sciences, in the professional field 3.7. Administration and Management, announced by “N. Rilski” SWU in State Official Gazette 42 from the 12.05.2020.

Reviewer: Professor Manol Nikolov Ribov, Ph.D., UNWE

Applicant: Associate Professor Milena Kirilova Filipova, Ph.D., “N. Rilski” SWU - Blagoevgrad

Grounds for review preparation: article 4, paragraph 2 of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria (LDASRB), Resolution of the Faculty Council of the Economic Faculty Record No. 9/30.06.2020 and Order No. 977/03.07.2020 of the Rector of “N. Rilski” SWU of Blagoevgrad. The review content is complied with the requirements of the LDASRB, with the Rules on the Implementation of the LDASRB, and with the Internal Rules of development of the academic staff of “N. Rilski” SWU. It is structured into eight parts with a conclusion, containing information of the quantitative and the qualitative assessment of the applicant’s scientific production and academic and teaching activities.

1. Applicant’s Personal Characterization

Assoc. Prof. Milena Filipova, Ph.D., is the only applicant for the announced competition. The check performed of the submitted materials for the competition established no violations of the procedure. The requirements of article 29 (1), 29b (2), p. 1 and p. 2 of the LDASRB and article 60(1), articles 61 (1)(2), p. 1 and p. 2 of the Rules on the Implementation of the LDASRB are kept. The directions provided in the Rules of the Development of the Academic Staff of “N. Rilski” SWU of Blagoevgrad, are taken into account.

The participant in the competition was born on the 04.01.1972. She completed **secondary education** in the town of Blagoevgrad (1986– 1990), as a graduate from the High School of Mathematics. **She studied higher education** at “D. Tsenov” Economic Academy of Svishtov, where in year 1996 she graduated by the specialty of “Finance”.

In October 1996 Milena Filipova became a **full-time assistant professor** with the chair of “Management and Marketing” at “N. Rilski” Southwest University of Blagoevgrad, and was subsequently re-appointed a **senior assistant professor** (1999) and a **chief assistant professor** (2004). In year 2007 she was awarded the academic and scientific degree of a „**Doctor**” by the scientific specialty of “Economics and Management”. Since year 2010 she has been a co-ordinator of the Faculty of Economics of “N. Rilski” SWU under “Erasmus” Programme.

In year 2011 she obtained the academic position of an “**Associate Professor**” by the scientific specialty of “Economics and Management (Management of the Enterprise)” at “N. Rilski” Southwest University. In year 2016 she was elected a **Chairperson of “Management and Marketing” Chair** of the Faculty of Economics at “N. Rilski” Southwest University. The

applicant's total length of service at "Management and Marketing" Chair of the SWU is 23 years (1996-2020), and her length of service as an associate professor - 9 years (2011-2020).

Assoc. Prof. Milena Filipova undertook **specializations in various universities of the European Union**, such as the Institute of Political and Administrative Sciences at the University of Krakow, Poland (2019); the Chair of "Business Administration" of the Technical Training Institute in Central Macedonia, Serres, Greece (2017 and 2015); the Economic Faculty of the University of Ecology of Bucharest, Romania (2013); Academy of Istropolitana Nova, Bratislava, Slovakia (2011); the Chair of Business Administration of "Macedonia" University of Economic and Social Sciences of Thessaloniki, Greece (2005).

Milena Filipova has two **international scientific awards** – in year 2012 at the International Exhibition of Scientific and Methodological Publications in Russia, and in year 2014 at the International Exhibition of Publications in Management and Economics in Russia.

Milena Filipova is a **member of national and international scientific organizations**: a member of the Management Board of the Economists' Union in Bulgaria, a director of the "Anti-Crisis Management of Economy" programme at the Bulgarian Chamber of Education, Science and Culture; a member of the Council of Tourism with the Municipality of Blagoevgrad, a member and a co-founder of the Chamber of Faculty in Higher Education; a member of the Association of the Professors of Economics and Management, a member of the International Association of sustainable development, a member of "Marketing" Macedonian Association of Marketing in Skopje; a member of the Society of Intercultural Education, Training and Research – Europe; a member of the Rhetoric Society of Europe (RSE).

The applicant professor is a **member of editorial staffs of foreign and Bulgarian scientific journals**, such as: a deputy chief editor of "Entrepreneurship" Journal, "N. Rilski" UP, Blagoevgrad; a member of the editorial staff of "Economics and Management" Journal, "N. Rilski" UP, Blagoevgrad, "Pirinski knizhovni listi" (Literacy Sheets of Pirin) Journal, Private Higher School "College of Tourism", Blagoevgrad; Journal Production engineering archives, Poland; Economic Processes Management: International Scientific E-Journal, Ukraine; Scientific Journal "Ekonomika" Society of Economists, Nis, Serbia; Scientific Journal MIND, Poland; FIRMS's International Journal of Economics and Management Studies, India; (ASEJ) Scientific Journal of Bielsko-Biala School of Finance and Law, Poland; Revista Europa del este Unida, Chili. Milena Filipova is a reviewer of 27 scholarly works in the field of management, competitiveness, marketing and tourism, among which an international monograph published in Great Britain.

Milena Filipova has a written and oral command of English and Russian. These knowledge and skills contribute in many aspects to her teaching activities. The applicant is a reputable lecturer according to her peers and students. She also keeps in touch with practice specialists.

2. Quantitative Characteristics of Scientific Production.

For the participation in the competition the applicant submitted 7 monographs, 4 articles published in scientific issues, peer-reviewed and indexed in world-famous databases, 25 articles and reports published in non-peer-reviewed journals with scientific reviewing or published in edited collective volumes, 3 school books and learning aids, or a total of 39 publications with a total volume of 1155 pages. They are accepted for assessment, except for publication No. 4, as it was established that its content is not compatible by subject with the theme of the competition.

The accepted publications by type, number and volume are, as follows:

Table 1. Submitted publication by qualitative and quantitative criteria.

#	Type of publication	Authorship				Numbering of publications (#, #)	Publications in a foreign language		total	
		The only author		In co-authorship			In English (#,#..)	In Russian (№,№..)	Pcs. of publication	Number of pages
		pcs.	p.	pcs.	p.					
1	Monographs	2	503	5	120	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7	3, 4, 7	-	7	623
3	Articles and reports published in scientific issues, peer-reviewed and indexed in world-known databases	2	12	2	21	11, 12, 13, 14	11, 12, 13, 14	-	4	33
4	Articles and reports published in non-peer-reviewed journals with scientific reviewing or published in edited collective volumes	21	166	4	40	15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39	6, 18, 25, 26, 31, 32, 33, 38, 39	34, 35	25	206
5	Textbooks and training aids	2	200	1	93	8,9,10	-	-	3	293
	total	27	881	12	274				39	1155

The applicant's publications are peer-reviewed by professors of academic rank mainly from the Southwest University and the University of National and World Economy. They are published by university publishing houses and are popularized mainly through the usual book-distribution channels. In the larger part of the applicant's works the participation of the authors is marked in the publications themselves, and for the other part a division declaration is presented.

The applicant was **cited 46 times** by other authors, of which 7 times in scholarly issues, peer-reviewed and indexed in world-known databases, 7 times – in monographs and collective volumes with scientific reviewing, 32 times – in non-peer-reviewed journal with scientific reviewing.

3. Assessment of the Main Research Work

The actuality of the thesis of the applicant's main monograph work is undisputable. In the pursuit of better and better efficiency and increase of competitiveness, companies are referring more and more to intangible and untraditional assets, among which are the manager's managerial capacities and the managerial competences. The applicant has very well grounded the actuality, both in terms of its significance for national economy and in terms of the state of the research problems in the modern literature, and has logically deduced the main issues that make the subject of study in the monograph.

The subject, object and objective are correctly formulated. The defined *seven research tasks* outline the consecutive steps undertaken by the author to achieve the main goal set. The

author's position is always supported by statements clearly showing the positions taken by her regarding the problem studied.

The peer-reviewed work is printed on 319 pages, of which 299 pages contain the main text, and the other 20 pages are comprised of reference of literature sources and addenda.

For the purposes of her qualifying research work the applicant used 169 information sources. Bulgarian authors are *duly presented*. The literature used contains the basic classical and modern theories in the respective area of science. It is versatile, sufficient and definitely focused on the scientific problem studied, *appropriately and correctly used*, which is an evidence of the applicant's *ethics* and *proper knowledge of literature*.

The structure of the qualifying research work *in its entirety* is logically built-up and well-balanced in chapters and paragraphs.

The scientific problems are precisely formulated, and the author's positions are presented and supported by arguments. Many figures are used to facilitate the understanding of this subject and to visualize the results from the research carried out by the author.

The monograph is structured into *three chapters, and introduction and conclusion*.

The object and subject of the author's main qualifying research work are closely related to her previous scholarly researches and publications – the leadership, its manifestations, role, formation and significance for the development of organizations.

In *Chapter One* the author reveals the significance of the leadership for the effectiveness of organizations. In the monographic work a comparative analysis is made of the various researches in the area of management. The essences of the manager and the leader are clearly differentiated and it is made clear why not every manager makes, and what is even more important – is recognized a successful leader. The views and predisposition of managers in Bulgarian enterprises are studied and established with a view to the ways and approaches to overcoming the need for good leaders in the enterprises in Bulgaria, the required managerial competences of the leader, the styles of management and the attitude to team work. The author advances the idea that the approach to building efficient leaders within an organization features certain advantages as compared to hiring them from the outside, but, regretfully, the research carried out among Bulgarian managers show that this approach is underestimated. The most efficient managerial styles of the managers in Bulgarian enterprises are studied and established. The role of the leader for the efficiency of an enterprise is clarified. The relation between the optimization of management activities, efficient teams and motivation in management are revealed.

Chapter Two is devoted to managerial competences, conditions for their formation, development and implementation. The need for the development of a conceptual model describing the structure and components of the leader's managerial competences is substantiated as it provides opportunities for development. A model of development of leader's managerial competences is proposed. A particular focus of the said model is devoted to the Self-concept covering various elements like the self-appraisal of the leader of him/herself, his/her notion of what he/she should look like, his/her attitude to the main values, his/her relations with others, convictions, assessments, behaviour. These aspects are very important for building a leader, but their significance is not greater than the significance of the others' assessment of him/her, i.e. of the verification of the Self-image. This chapter undoubtedly makes a certain interest for the reader, as it not only provides a review of the existing researches with regard to the Self-concept of leadership, but also develops them further through determining its place in the common structural model for the development of a leader.

Chapter Three studies the image of a leader as his/her integrated image in the perception of followers. The levels of goals in the formation of image are defined. The main components of the image of the leader of an enterprise are identified. Attention is paid on the significance of the leader's charisma and the strategic approaches to the formation of his/her image are studied. The criteria for the evaluation of the image of the leader of an enterprise are defined and assessment is made of the image of particular leaders from practice. Based on the results obtained from the image evaluation, approaches are proposed to formation of image of the leader of an enterprise. A substantial contribution of the monographic work are directions proposed for the development of the leader's managerial competences as the possible trends of development of structural components of the model for the development of a leader's managerial competences are defined.

The monograph has a *conclusion* summarizing the author's principal ideas. Besides, there are also conclusions drawn after each point of the content of the scholarly work to facilitate formation of the readers' end notion of the deductions derived from the facts and circumstances presented.

The scientific contributions generally achieved by the applicant in the monographic work are, as follows:

1. The modern trends in managerial activity are determined. The key managerial operations of a leader are identified.
2. The leader's competences in an enterprise are diagnosed and classified by functional criteria. A model is prepared for the development of the competences of the leader in an enterprise, and its main elements are highlighted.
3. The attitude of employees and managers in Bulgarian enterprises is studied and established with regard to efficient leadership, leader's competences, management styles and team work.
4. The main components of the image of the leader in an enterprise are identified. The criteria for the assessment of a leader's image are defined.
5. An assessment of the image of particular leaders from practice is provided. Approaches to the formation of the image of the leader in an enterprise are proposed.

Although the monographic work features undisputable merits, in the process of my acquaintance with it I encountered some weak points. I do not consider them important, but I would like to mention the following notes of criticism:

1. There is no clear differentiation between the leader's image and reputation, as well as between the leader's competences and qualities.
2. Next to the advantages of the approach for developing successful leaders within the organization, the author could also state the difficulties related to the implementation of the said approach.
3. It would be appropriate to study the opinions of employees and managers in Bulgarian enterprises for the efficient management, the leader's competences, the managerial styles and team work after a particular period of time, which would bring to a new development and sustainability of this work.

These points of criticism are not of a substantial significance for the final assessment of the qualifying research work. They do not diminish the importance of the scientific and scientific-applied contributions already stated.

4. Assessment of Publications not Related to the Main Research Work

Together with the main research work, for her participation in the competition Assoc. Prof. Milena Filipova, Ph.D., presented also other publications covering 6 monographs, 4 articles published in scientific issues, peer-reviewed and indexed in world-known databases, 25 articles and reports published in non-peer-reviewed journals with scientific reviewing or published in edited collective volumes, 3 textbooks and training aids. The analysis of the thematic point of these publications gave me grounds to differentiate them into two groups.

1. Organizational management No. 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 36
2. Management and development of human factor within the organization No. 4, 10, 16, 21, 26, 31, 34, 35, 37, 38, 39.

The larger part of the scientific works of Milena Filipova, with which she applies for obtaining the academic position of a professor, are devoted to the leader's managerial activities. Monographic work under No. 2 "Competences of the Leader in an Enterprise" is no exclusion. In it, the author studies in greater details the theoretical treatments of managerial activities and emphasizes on the significance of the leader's managerial competences for the improvement of the enterprise efficiency.

The subject of the monographic work under No. 6 is the same, and in it the applicant participates with chapter 15 „The creative leader". It is devoted to creativity, the elements required for creativity and the methods and technologies of creative thinking and creative management for the collective search for new ideas.

The Work under No. 10 (a textbook, 111 pages) extends the object and subject of the author's research by treating issues related to human resources management. Chapter two of the monographic work under No. 6 developed by the applicant is devoted to the problems of corporate culture.

The subject of the monographic work under No. 7 is different, in it the applicant participates with Theme 17: „Improvement of Competitive Advantages of a Company through Information Services and Support". It is devoted to studying the opportunities for the improvement of competitiveness of an enterprise through information support and aid. It emphasizes on the information support of companies as the most important prerequisite for making expedient managerial decisions.

The range of the subject and problems – object of scholarly interests of Milena Filipova – covers also corporate strategies, entrepreneurship, globalization, and competitiveness.

Summarising the **scientific contributions** of the applicant, I would present them, as follows:

1. Analysis is performed based on which a model is prepared for the development of the competences of the leader and their impact is defined on the improvement of managerial activities
1, 2, 5, 22, 24, 25, 26, 30, 32, 33
2. The attitude of employees and managers in Bulgarian enterprises regarding efficient management, leader's competences and managerial styles and teamwork is studied and established
1, 3, 10, 11, 28, 29
3. The main components of the image of the leader in an enterprise are defined and an assessment is prepared of the leader's image, approaches are proposed to building such an image.

1, 5, 23, 27

4. The specifics of human resource management in tourism are explored and the relations and dependences between the individual elements of the human resources management system in tourism are established.

10, 11, 12, 18, 21, 34, 35, 37, 38, 39

Milena Filipova's achievements are undisputable, but, however in some of her publications there are gaps with regard to form and content, and I feel it appropriate and necessary to mention them:

1. In some publications (No. 6) I noted that the conclusions and directives drawn by the applicant are incomplete, though they are generally well-grounded and linked to practice.

2. Some of the applicant's publications (No. 3 and No. 5) could be more accomplished and the theses brought by them would be better apprehended, if results from researches were presented in tables, graphics or using other measurable notations.

3. In some publications (No. 6 and No. 15) in the presence of well-reasoned proposals for the improvement of practice, the conclusions and generalizations drawn by the applicant feature fragmented character.

4. In some publications the ideas proposed making a good basis for drawing generalizations of significance for practice and theory are underestimated by the applicant and are not developed in these or other publications. (No. 13 and No. 14)

The notes of criticism herein under no circumstances belittle the undisputable scientific merits of the applicant scholarly works subject of this assessment. In the prevailing part, the problems studied by her feature clearly formulated theses, profound explorations and achieved specific results with theoretic generalizations, conclusions and recommendations useful for the science and practice. The applicant demonstrates the required scholarly correctness. In all her scholarly works she properly indicated the use of bibliographic sources. Publications prove that the applicant is well aware of the literature and scientific achievements in the field of management and leader's managerial activities. That fact enabled her identify some of the unresolved and partially resolved problems, in order to study them and propose appropriate solutions. The applicant's research activities show succession and consistency. She has a marked affinity and ability to closely relate scientific researches to their practical application. There is a visible striving to make the results obtained from scientific knowledge bring to working conceptions, approaches and methods.

5. Assessment of Results from the Applicant's Participation in Scientific-Applied Exploitations and Projects.

Assoc. Professor Milena Filipova participated as a head or a member of the team in the implementation of projects and as an expert in three international and two national projects as shown in Table 2.

Table 2. Scientific-Applied Projects

#	Project Title	Financing Organization	Position held	Period
1	„Common Religious Cultural Pathways” Project, abbreviated as CORECT	Greece-Bulgaria 2007-2013 European Territorial Co-operation Programme	Leader of the team implementing the project	April 2011 – April 2013
2	“Local Products and Festivals and	Greece-Bulgaria 2007-2013	Member of the	May 2013 –

	Tourism Development in Greece-Bulgaria Cross-Border Co-operation” Project, abbreviated as LOFT	European Territorial Co-operation Programme	team implementing the project	July 2015
3	„Cross-Border Implementation of innovative cost cutting technologies” Project, abbreviated as CROSSINNOCUT	Greece-Bulgaria 2007-2013 European Territorial Co-operation Programme	Expert of financial and economic analysis and financial manager of the project	April 2011– May 2013
4	BG051PO001-3.3.07-0002 “STUDENT INTERNSHIPS” Project	“Human Resources Development” Operational Programme	Academic mentor	2014-2015
5	Project No. BG0501PO001-0037 Model of interaction for improvement of the career options of students of the Faculty of Economics with “N. Rilski” SWU of Blagoevgrad, and representatives of business of Blagoevgrad region within the context of a dynamic labour market	“Human Resources Development” Operational Programme	Member of the team implementing the project	February 2014 – March 2015

The information available proves that the projects shown in the table are completed. One of the projects „Cross Border Implementation of innovative cost cutting technologies“, financed under Greece-Bulgaria 2007-2013 European Territorial Co-operation Programme, was recognized “Good Practice” under Greece-Bulgaria Programme.

6. Guidance of University Graduates and Ph.D. Students.

Within the period 2011 – 2020, Assoc. Professor Milena Filipova has been the **director of studies** of six Ph.D. students, among whom one international student. Three of them successfully graduated with their dissertation projects, and the others are in the process of development of their Ph.D. theses. The applicant performs **scholarly guidance** of university students and supports their preparation for participation in scientific sessions, conferences and symposia.

7. Academic and Teaching Activities

The applicant reads **lectures** to students in the professional fields 3.7. „Administration and Management” and 3.8. „Economics“ at “Neofit Rilski” SWU, at the Chair of “Management and Marketing” in the courses of Managerial Decisions, Anti-Crisis Management of the Enterprise, International Business, Leadership and Leader’s Competences, Management in a Global Environment. The information of the applicant’s **academic load** shows a **total curricular load** for the full-time and part-time courses of 540 hours.

Milena Filipova took part in **exchange of lecturers under Erasmus+ Programme** and read lectures at the University of Ostrava, the Czech Republic (2012); at the University of Bielsko-Biala, Poland (2017); at Deusto University, Bilbao, Spain (2018) and at the University of Aveiro, Portugal (2019). She read lectures at the University of Sumi, Ukraine in year 2017 which was not a part of Erasmus+ Programme.

Conclusion

The review of the materials presented for the competition found no violations in procedure. The requirements of article 29 (1), 29b (2), p. 1 and p. 2 of the LDASRB and article 60(1), article 61 (1)(2), p. 1 and p. 2 of the Rules on the Implementation of the LDASRB are kept.

Based on my acquaintance with the applicant documents for the competition and assessment of the publications submitted by the applicant, the following conclusions can be drawn:

1. She is the only applicant in this competition;
2. She holds doctor's academic and scientific degree;
3. She holds the academic position of an associate professor at the higher school that announced the competition;
4. The required curricular and extramural loads have been kept;
5. The applicant has published textbooks in the courses taught by her;
6. The applicant reads lectures in profiling courses, which are directly related to the competition;
7. The applicant has provided scholarly guidance for six Ph.D. students, three of whom successfully defended their dissertation projects, and they are currently in the process of developing their Ph.D. theses;
8. The applicant has provided scholarly and practical guidance for students;
9. Scientific production presented and accepted for assessment, that is of sufficient volume and is not related to the first attainment of academic rank, covering 39 scholarly works, incl. 7 monographs, 4 articles published in scientific issues peer-reviewed and indexed in world-known databases, 25 articles and reports published in non-peer-reviewed journals with scientific reviewing or published in edited collective volumes, 3 textbooks and training aids with a total volume of 1155 pages;
10. 18 of the presented for reviewing scholarly publications are published abroad;
11. There are 46 times documented at which the applicant was cited by other authors, 7 in scholarly issues, peer-reviewed and indexed in world-known databases, 7 in monographs and collective works with scientific reviewing; 32 in non-peer-reviewed journals with scientific reviewing;
12. In their aggregate, the reviewed publications contain significant scientific-applied results and theoretical generalizations and solutions of problems in the field of the leader's managerial activities corresponding to the contemporary achievements and providing a significantly important original contribution to science.

My overall assessment under the criteria and indicators of the academic and research activities shows that Assoc. Prof. Milena Kirilova Filipova, Ph.D., meets article 29, 29b. of the LDASRB and article 60, article 61 of the Rules on the Implementation of the LDASRB, for taking the academic title of a Professor in the professional field 3.7. Administration and Management, academic specialty of Economics and Management (Improvement of Leader's Managerial Activities).

Sofia
07.08.2020

Reviewer:
/Prof. Manol Ribov, Ph.D./